

Zpráva o šetření ve věci nečinnosti orgánů dohledu nad znalci

Pan A., bytem xxxxxxx (dále také „stěžovatel“), namítal nečinnost předsedy Krajského soudu v Ostravě a Ministerstva spravedlnosti při vyřizování jeho stížnosti na znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství pana B.

A. Shrnutí závěrů

Předseda Krajského soudu v Ostravě pochybil, když řádně a včas nevyřídil podání stěžovatele (stížnost na znalce).

Ministerstvo spravedlnosti (odbor insolvenční a soudních znalců) pochybilo tím, že:

- včas nevyřídilo podání stěžovatele (stížnost na znalce, oznámení);
- stížnost na znalce vyřídilo nepřiléhavě, nepřesně a zavádějícím způsobem.

V důsledku nečinnosti orgánů dohledu **došlo k uplynutí promlčecí doby, aniž bylo řádně prošetřeno oznámení přestupku znalce.**

B. Skutková zjištění

Stěžovatel je obžalovaným v trestním řízení pro přečin ublížení na zdraví a pomluvy, kterých se měl dopustit vůči své bývalé manželce (dále také „poškozená“).¹ V trestním řízení soud pro posouzení zranění utrpených poškozenou vycházel ze znaleckých posudků znalce zapsaného v oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství pana B. (dále také „znalec“). Znalecký posudek ze dne 12. února 2018 (dále také „znalecký posudek“)² znalec posléze dvakrát doplnil – 1. doplnění vypracoval dne 23. března 2018, 2. doplnění vypracoval dne 27. srpna 2019 (dále také „2. doplnění posudku“).³

Ke 2. doplnění posudku soud znalec vyzval proto, že z průběhu řízení vyplynulo, že znalec nevyhodnotil ve znaleckém posudku všechny důležité podklady. Zatímco ve znaleckém posudku znalec uzavřel, že na posuzovaném rentgenovém snímku čelisti (poškozené) je patrná drobná linie lomu, ve 2. doplnění posudku po doplnění podkladů a konzultaci s radiologem znalec dospěl k závěru, že zlomeninu dolní čelisti nelze považovat ze soudně-lékařského hlediska za jednoznačně prokázanou. Následně soud znalci za vypracování 2. doplnění posudku nepřiznal znalečné.⁴

B.1 Oznámení přestupku předsedovi Krajského soudu v Ostravě

Stěžovatel se obrátil na předsedu Krajského soudu v Ostravě Mgr. Petra Nováka (dále také „předseda krajského soudu“) s návrhem na zahájení správního řízení se znalcem (dále také „oznámení“).

1 Řízení vedené u Okresního soudu v Ostravě, sp. zn. 71 T 121/2018, samosoudkyně JUDr. Jana Bochnáková. K ublížení na zdraví mělo dojít při vzájemné hádce bývalých manželů dne 22. září 2017. Bývalá manželka stěžovatele vyhledala následně lékařské ošetření.

2 Znalecký posudek ze dne 12. února 2018, č. j. Ex 90/2018, založený do spisu vedeného 6. OOK Ostrava, Policie České republiky, č. j. KRPT-210255-69/TČ-2017-070776.

3 Znalecký posudek ze dne 27. srpna 2019, č. j. Ex 90/2018, založený do spisu vedeného Okresním soudem v Ostravě, sp. zn. 71 T 121/2018.

4 Usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 28. května 2020, č. j. 71 T 121/2018-671.

Obsah oznámení nyní popíšu podrobněji, protože pro další hodnocení postupu orgánů dohledu má význam, co a v jaké podobě stěžovatel v oznámení uvedl.

Stěžovatel v oznámení nejprve sdělil, že na základě znaleckého posudku byl obviněn⁵ a následně i obžalován.⁶ Znalec přitom podle stěžovatele při vypracování znaleckého posudku vůbec nevyhodnotil 8 rentgenových (dále také „RTG“) snímků poškozené a údajně ani nečetl nálezkovou část záznamu radiologického vyšetření specialisty radiologa z těchto 8 snímků.⁷ Dále znalec nevyhodnotil ani dva panoramatické (dále také „OPG“) snímky,⁸ přestože měl k dispozici kompletní zdravotnickou dokumentaci. Stěžovatel v oznámení **citoval závěr znalce**: „RTG vyšetřením prokázána drobná linie lomu v oblasti kloubního výběžku dolní čelisti vlevo. Jde o zranění středně těžká s průměrnou dobou léčení 4 týdny.“

Stěžovatel poté uvedl, že rozhodující soudkyně vyzvala dne 27. června 2019 znalce, aby tato svá pochybení napravil. Stěžovatel v oznámení **citoval část žádosti soudkyně o doplnění znaleckého dokazování**: „Pan B. si vyžádá a seznámí se s veškerými RTG snímky, včetně OPG snímku (uchován v archívu KÚČOCH⁹), které byly vyhotoveny a sloužily jako podklad zjištění rozsahu a závažnosti zranění poškozené ze dne 22. 9. 2017. Poznanky, které takto získá, pak porovná s obsahem zdravotnické dokumentace a dalšími skutečnostmi, na jejichž základě vypracoval znalecký posudek, včetně jeho doplňku, a posoudí, zda takto získané poznanky mají vliv na závěry jím vypracovaného výše citovaného znaleckého posudku a jeho doplňku.“

Stěžovatel **citoval část výpovědi znalce během hlavního líčení** dne 19. září 2019,¹⁰ tedy výpovědi znalce ke 2. doplnění posudku. V ní znalec zmiňuje, že si dodatečně vyžádal zdravotnickou dokumentaci a že podle nálezu radiologa neobsahuje vyobrazený skelet dolní čelisti žádné známky čerstvého traumatu. Podle znalce tento záznam nebyl ani v chorobopisu, ani v ambulantní formě písemně založen, proto si ho vyžádal přímo z rentgenologického oddělení. Nález znalec na pokyn soudu konzultoval se specialistou – radiologem,¹¹ který snímky rovněž hodnotil bez traumatických změn. Znalec závěrem vypověděl: „Pro stanovení definitivní diagnózy poranění skeletu je rozhodný závěr radiologa. Jde sice o pomocné vyšetření, klinický lékař se může rozhodnout podle svého uvážení, ale je mou povinností říci, že zlomenina skeletu nebyla RTG vyšetřením prokázána.“

Stěžovatel dále uvedl své **tvrzení**, že výsledek 8 rentgenologických vyšetření ze dne 22. září 2017 je uveden jak v ambulantní zprávě, tak i v přijímacím protokolu ošetřující kliniky. Nálezová část záznamu radiologického vyšetření byla podle stěžovatele po celou dobu

5 Dne 11. dubna 2018.

6 Dne 2. června 2018.

7 Nález radiologa E. ze dne 22. září 2017 zněl: „RTG lbi. RTg zápěstí – toto bez traumatických změn.“

8 OPG snímek je panoramatický snímek umožňující detailnější diagnostiku (než RTG snímky) zubů, kloubů a čelistní dutiny. V šetřeném případě figurují dva OPG snímky – jeden, vyhotovený na fólii bez uvedení data provedení, měl být proveden pravděpodobně dne 25. 9. 2017 při hospitalizaci poškozené, podle vypovídajících ošetřujících lékařů však byl špatně čitelný, přexponovaný. Druhý v digitální podobě, byl vyhotoven pravděpodobně dne 23. 10. 2017, tj. již jako kontrolní snímek pro kontrolu stavu čelisti poškozené po proběhlé léčbě.

9 Klinika ústní, čelistní a obličejové chirurgie nemocnice J.

10 Protokol o hlavním líčení ze dne 19. září 2019, Okresní soud v Ostravě, sp. zn. 71 T 121/2018.

11 Konzultantem byl přednosta radiodiagnostického ústavu nemocnice J. pan I..

založena v chorobopisu poškozené, což doložily i svědecké výpovědi lékařů kliniky i oponentní znalecký posudek.¹² Stěžovatel dále uvedl, že OPG snímek na fólii byl podle výpovědí lékařů u soudu po celou dobu rovněž založen v chorobopisu poškozené, znalec jej však podle stěžovatele neměl vyhodnotit ani při 2. doplnění znaleckého posudku, ač to měl nařízené soudem.

Stěžovatel závěrem uvedl, že znalec nevykonal znaleckou činnost řádně a podal nepravdivý znalecký posudek. Citoval také část usnesení okresního soudu,¹³ kterým rozhodující soudkyně odepřela znalci znalečné za vypracování 2. doplnění posudku: „Současně však především nutno podotknout, že potřeba vypracování předmětného doplňku znaleckého posudku, v rozsahu jeho provedení, vyplynula ze zjištění v hlavním líčení, že znalec při vypracování původního posudku neučinil předmětem zkoumání rovněž rentgenologické snímky, které byly součástí zdravotnické dokumentace a sloužily jako podklad zjištění rozsahu a závažnosti zranění poškozené ze dne 22. 9. 2017, kdy zjištění poznatků z nich mělo být součástí závěrů znaleckého posudku, tyto významným způsobem ovlivnily závěry znalce v souvislosti s posouzením rozsahu a závažnosti poranění poškozené. Stručně řečeno, nejedná se o nové skutečnosti a poznatky, dříve neznámé, které by vešly ve známost až v rámci dokazování v hlavním líčení.“ A dále doplnil citaci: „Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem, především pak, že rentgenové snímky, případně OPG snímek, měly být předmětem zkoumání již při vypracování původního znaleckého posudku, za jehož vypracování již znalec odměnu vyúčtoval, dospěl soud k závěru, jak uvedeno výše ve výroku tohoto usnesení.“

Podle stěžovatele pak znalec ve **2. doplnění posudku** uvedl další nepravdivé skutečnosti a opětovně nevyhodnotil OPG snímek na fólii (snímek bez data provedení), byť to měl nařízené soudem.

Stěžovatel **výslovně požádal o vyrozumění** o zahájení správního řízení, jeho výsledku a přijatých opatřeních vůči znalci.

B.2 Postup předsedy krajského soudu

Stěžovatel zaslal předsedovi krajského soudu oznámení dne **19. října 2020**.

Dne **29. ledna 2021** stěžovatel obdržel vyrozumění předsedy krajského soudu, že návrh postupují Ministerstvu spravedlnosti, odboru insolvenčnímu a soudních znalců (dále také „ministerstvo“).

K dodatečnému dotazu předseda krajského soudu stěžovateli sdělil,¹⁴ že oznámení bylo u soudu do 31. prosince 2020 na lhůtě k ověření stavu řízení vedeného Okresním soudem v Ostravě, neboť předseda krajského soudu není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost, úplnost či objektivnost znaleckých posudků, to přísluší například reviznímu znaleckému posudku v rámci konkrétního řízení. Sdělil mu dále, že v souladu s novou právní úpravou předal dne 2. února 2021 spis stěžovatele k vyřízení ministerstvu.

¹² Vypracovaný nemocnicí T. ze dne 20. listopadu 2018; v tomto oponentním znaleckém posudku je doložena i nálezková část radiologického vyšetření.

¹³ Cit. výše.

¹⁴ Sdělení místopředsedy Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. června 2021, sp. zn. Spr 3369/2020.

B.3 Postup ministerstva

Stěžovatel se ve dnech 17. dubna, 17. května a 17. června 2021 dotazoval u ministerstva, jaký je stav prověřování jeho oznámení. Neobdržel však žádnou odpověď.

S ohledem na to, že od **podání oznámení uplynulo již více než 8 měsíců**, obrátil se stěžovatel na mě a namítal nečinnost ministerstva. Stěžovatele jsem vyzval k doplnění podkladů (zejména znaleckého posudku a obou jeho doplnění, dále usnesení soudu a protokolů z jednání, při nichž znalec dotvrzoval znalecký posudek a jeho 2. doplnění). Stěžovatel všechny podklady obratem doplnil a krátce poté mi také zaslal **sdělení ministerstva**¹⁵ ze dne 2. července 2021.

V něm ministerstvo stěžovateli sdělilo, že:

- předseda krajského soudu postoupil ministerstvu podání stěžovatele dne 22. února 2021;
- že podání neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku, neboť neobsahuje žádná konkrétní tvrzení o pochybení znalce a nedokládá skutečnosti, které by vzbuzovaly důvodné pochybnosti o jednání znalce v rozporu se zákonem (zejména nebyl předložen znalecký posudek ani jakýkoliv další podklad pro tvrzení);
- ministerstvo není obecným znaleckým revizním orgánem, ale že je orgánem dohledu nad řádným výkonem znalecké činnosti, který vykonává pouze *ex officio*, nikoliv na žádost soukromých subjektů, tj. že vykonává kontrolu podle schváleného kontrolního plánu a jinak reaguje výkonem dohledových pravomocí pouze tehdy, dozví-li se o konkrétních skutečnostech důvodně nasvědčujících spáchání přestupku znalcem – tj. reaguje jen na ty podněty veřejnosti, které skutečně (kvalifikovaně) dokládají pochybení znalce. Jen takové oznámení je způsobilé důvodně vzbudit u dohledového orgánu pochybnosti o řádném výkonu znalecké činnosti znalce odůvodňující zahájení výkonu dohledu státu *ad hoc* mimo schválený kontrolní plán. Takovým podnětem naopak není podnět obsahující subjektivní přesvědčení podatele o nesprávnosti postupu znalce či znaleckého ústavu. Bez konkrétních skutečností dokládajících opak má totiž ministerstvo s ohledem na presumpci nevinu za to, že znalec vykonává svou činnost řádně podle zákona;
- jednání spojené s vypracováním znaleckého posudku ze dne 12. února 2018 bylo v okamžiku, kdy ministerstvu podání předal předseda krajského soudu, již promlčeno. Přestupková odpovědnost za případný přestupek by tak již zanikla v důsledku promlčení.

B.4 Další průběh šetření

V šetření jsem požádal předsedu krajského soudu a ministerstvo, aby se **vyjádřili k případu** stěžovatele a poskytli mi další informace. Proběhlo také **jednání**¹⁶ mezi zástupci odboru insolvenčního a soudních znalců ministerstva a pověřenými právníky Kanceláře veřejného ochránce práv. Podstatný obsah těchto vyjádření shrnu v části C. zprávy, kde na ně budu přímo reagovat.

¹⁵ Sdělení odboru insolvenčního a soudních znalců Ministerstva spravedlnosti ze dne 2. července 2021, č. j. MSP 63/2021-OINS-SKZT/5.

¹⁶ Jednání proběhlo dne 7. prosince 2021.

Zde pouze doplním, že stěžovatel po mém poučení doplnil v srpnu 2021 i své podání k ministerstvu (zaslal mu kopie znaleckých posudků a další podklady). Ministerstvo toto podání vyhodnotilo jako oznámení přestupku. Dne 30. listopadu 2021 ministerstvo **oznámení odložilo**,¹⁷ zčásti (vztahující se ke znaleckému posudku a jeho 1. doplnění) z důvodu promlčení, zčásti (vztahující se ke 2. doplnění posudku) proto, že neshledalo důvody pro zahájení přestupkového řízení.

C. Právní hodnocení

Mým úkolem je chránit osoby, které se na mě obrací, před nesprávným jednáním úřadů (a dalších institucí) a před jejich nečinností. Posoudit přitom mám nejen, zda úřady jednaly v souladu s právem, ale také, zda jejich postup odpovídal principům demokratického právního státu a dobré správy.¹⁸

Principy dobré správy představují „*neformální zásady kvalitního spravování věcí veřejných, které vycházejí z ústavních zásad, z obecných principů, z morálních pravidel i z legitimních společenských očekávání.*“ Dobrou správou je takový postup úřadu, který je nejen v souladu se zákonem, ale zároveň mu nelze vytknout svévoli, účelovost, vyhýbavost, neefektivnost, liknavost a jiné nežádoucí znaky.¹⁹ K principům dobré správy ochránce řadí vedle souladu s právem také princip včasnosti,²⁰ přesvědčivosti,²¹ efektivnosti²² a odpovědnosti.²³

C.1 K nečinnosti orgánů dohledu nad znalci

Podle znaleckého zákona z roku 1967²⁴ **předseda krajského soudu** vykonával dohled nad tím, zda znalci vykonávají znaleckou činnost řádně. Za tím účelem prověřoval stížnosti na znalce. Pokud stížnost vyhodnotil jako oznámení přestupku, oznámení prověřil, a buď je odložil, nebo zahájil přestupkové řízení. V případě, že zjištěné porušení povinnosti znalce nemohl posoudit jako přestupek, mohl znalci uložit písemnou výstrahu.

17 Usnesení Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. listopadu 2021, č. j. MSP-63/2021-OINS-SKZT/2.

18 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

19 Veřejný ochránce práv. Principy dobré správy [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 26. 1. 2022]; <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/>. Principy dobré správy jsou zakotveny v řadě dalších zdrojů, např. v dokumentech Rady Evropy (viz např. <https://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>).

20 Úřad vyřídí každé podání osoby v rozumném a přiměřeném čase bez zbytečných průtahů. Jestliže si vyřízení vyžádá delší dobu, než je obvyklé, úřad o tom osobu vždy vyrozumí, přičemž uvede důvody prodlevy a předpokládaný termín, kdy bude podání vyřízeno. ... U řízení zahajovaných z vlastního podnětu zahájí úřad řízení bezodkladně, jakmile se dozví o důvodu pro jeho zahájení, a dokončí ho v takovém čase, aby bylo dosaženo jeho účelu.

21 Úředník se snaží podávat přesné informace takovým způsobem, aby nikoho neuvedl v omyl. ... Úřední dokumenty určené osobám jsou psány jednoduchým a jasným jazykem, aby jim osoby snadno porozuměly. ...

22 Každý úřad je ve své činnosti důsledný a usiluje o skutečné, nikoliv pouze formální vyřešení celé věci. Činí proto účelné kroky k realizaci svých rozhodnutí v praxi a provádí i následnou kontrolu jejich naplňování.

23 Úřad se nevyhýbá posouzení otázky nebo přijetí rozhodnutí ve věci, která spadá do jeho působnosti. V případě, že úřad udělá chybu, jasně a výslovně tuto chybu přizná, písemně se za ni osobě omluví a neodkladně přijme účinná opatření k nápravě (...).

24 Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Řádný výkon znalecké činnosti nedefinoval ani znalecký zákon z roku 1967, ani prováděcí vyhláška.²⁵ Upřesnila jej teprve instrukce ministerstva.²⁶ Podlé té se řádným výkonem znalecké činnosti rozumělo „*nejen dodržení stanovených formálních a obsahových náležitostí úkonu, ale též provedení úkonu s náležitou odbornou péčí (lege artis). Správní orgán je oprávněn ověřit, zda je závěr posudku přezkoumatelný a postup znalce opakovatelný, zda neodporuje zásadám formální logiky, zda měl znalec k dispozici všechny relevantní podklady a náležitě je v posudku označil a zda s přihlédnutím ke vstupním informacím použil určitou metodu, postup či údaj důvodně; bere přitom v úvahu i způsob, jakým znalec vysvětlil posudek orgánu veřejné moci v rámci výslechu, případně též závěr revizního znaleckého posudku. Za daným úkolem si správní orgán zpravidla vyžádá součinnost sboru pro znalecké otázky.*“²⁷

Od 1. ledna 2021 je výlučným orgánem dohledu nad znalci **ministerstvo**. Podle přechodných ustanovení nového znaleckého zákona²⁸ ministerstvo převzalo od předsedů krajských soudů všechny věci, které nebyly do 31. prosince 2020 odloženy a na jejichž základě nebylo zahájeno přestupkové řízení.²⁹

Správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů. Tím se rozumí, že postupuje buď ve lhůtě stanovené zákonem, nebo ve lhůtě přiměřené.³⁰

Správní orgán je povinen přijímat podněty, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední. Tomu, kdo podnět podal, by měl ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, sdělit, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední.³¹

Odpovědnost za přestupek zaniká uplynutím promlčecí doby. V případě přestupku proti řádnému zpracování znaleckého posudku činila tato lhůta 3 roky od jeho zpracování.³²

Obsah oznámení stěžovatele shrnuji výše v **části B.1 zprávy**. Stěžovatel v něm uvedl především tvrzení, že znalec nevypracoval znalecký posudek řádně, protože nevyhodnotil všechny zásadní podklady, které měl k dispozici. Znalecký posudek nebyl podle stěžovatele úplný a pravdivý.

Postup předsedy krajského soudu a ministerstva shrnuji výše v **části B.2 a B.3 zprávy**. Podání stěžovatele obdržel předseda krajského soudu dne 19. října 2020. Do konce roku 2020 je věcně nevyřídil, s tím, že nebylo ukončeno soudní řízení, v němž byl znalecký posudek vypracován. První sdělení věcně reagující na jeho podání stěžovatel obdržel od ministerstva dne 2. července 2021.

25 Vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

26 Instrukce MSP-26/2017-OJD-ORG/31 Ministerstva spravedlnosti (č. 8/2017), o správním řízení ve věcech znalců a tlumočnicků a o některých dalších otázkách (dále také „instrukce“); účinná od 1. 1. 2018.

27 Viz § 22 odst. 1 instrukce ministerstva.

28 Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

29 Viz § 45 nového znaleckého zákona.

30 Jedná se o základní zásadu činnosti správních orgánů vyjádřenou v § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále také „správní řád“).

31 Viz § 42 správního řádu.

32 Viz § 29 a 30 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále také „přestupkový zákon“), ve spojení s § 25a odst. 1 písm. a) a odst. 3 znaleckého zákona z roku 1967, ve znění právní úpravy účinné ke dni 12. února 2018 (datum vypracování znaleckého posudku).

Stěžovatel s vyzněním nesouhlasil. Zdůraznil, že do konce roku 2020 měl předseda krajského soudu dostatek času na to, aby celou záležitost prošetřil. Pokud k 1. lednu 2021 přešly pravomoci na ministerstvo, měl mu předseda krajského soudu neskončené věci neprodleně předat. Ministerstvo a předseda krajského soudu také uvedli jiné datum, k němuž měl být spis předán (předseda krajského soudu uvedl 1. února 2021, ministerstvo uvedlo 22. února 2021). Podle stěžovatele úřady zvolily čistě zdržovací taktiku, aby se jeho oznámení promlčelo.

Stěžovatel doplnil podklady v srpnu 2021,³³ ministerstvo oznámení odložilo dne 30. listopadu 2021.

Z uvedených okolností je zřejmé, že orgány dohledu nepostupovaly při vyřizování podání (oznámení) stěžovatele bez zbytečných průtahů.

Striktně podle zákonných lhůt se měl stěžovatel již v listopadu 2020 dozvědět, jak předseda krajského soudu vyhodnotil jeho podání. Místo toho předseda krajského soudu nijak nekonal a pouze koncem ledna 2021 předal spis ministerstvu v souvislosti s ukončením působnosti předsedů krajských soudů v dohledu nad znalci.

V průběhu šetření mi ke svému postupu předseda krajského soudu sdělil, že jak zjistil z databáze *InfoSoud*, do 31. prosince 2020 nebylo skončeno trestní řízení, v němž znalec podal znalecký posudek. Proto podle svých slov nemohl se znalcem zahájit ani řízení o přestupku. Uvedl, že z titulu své funkce nebyl oprávněn přezkoumávat věcnou správnost znaleckých posudků, případně znalci zvolené metody znaleckého zkoumání, znalce řídil jen metodicky. K zahájení přestupkového řízení a případnému postihu znalce by v případě zjištění, že znalec vypracoval věcně nesprávný posudek, mohl přistoupit pouze tehdy, pokud by věcná nesprávnost posudku byla autoritativně zjištěna např. v rámci konkrétního soudního nebo správního řízení – předseda krajského soudu neměl nástroje k posuzování věcné správnosti a úplnosti znaleckých posudků.

Tomuto názoru předsedy krajského soudu nemohu s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu přisvědčit. Jsem si vědom toho, že znalecký zákon z roku 1967 nijak neřešil případy kolize soudního a správního řízení týkající se téhož znaleckého posudku (tj. situace, kdy znalecký posudek byl současně hodnocen soudem v rámci dokazování v soudním řízení a orgánem dohledu v řízení o přestupku znalce). V důsledku toho byli předsedové krajských soudů v některých případech, podle mého názoru, oprávněně zdrženliví při výkonu dohledu nad znalci i s ohledem na ústavní zákaz zasahování do nezávislé rozhodovací činnosti soudů.³⁴ Je také pravda, že je primárně úkolem soudu v soudním řízení, aby podrobil znalecký posudek zevrubnému hodnocení ze všech úhlů pohledu, včetně věcné správnosti.³⁵ **Předseda krajského soudu však vykonával dohled nad dodržováním povinnosti řádného zpracování znaleckého posudku znalci.** Ve smyslu prováděcí instrukce ministerstva se řádným zpracováním znaleckého posudku rozumělo

33 V usnesení o odložení ministerstvo zmiňuje, že obdrželo podklady nezbytné k prověření oznámení až dne 30. srpna 2021 (viz bod 9 usnesení ministerstva o odložení ze dne 30. listopadu 2021).

34 Podrobně jsem se otázce kolize soudního a správního řízení věnoval ve zprávě o šetření ze dne 18. května 2020, sp. zn. 3715/2019/VOP; dostupné on-line z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8128>.

35 Viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06, publ. ve Sbírce nálezů a usnesení pod č. 45/2007; dostupné on-line z www.nalus.usoud.cz. Dále také viz náleží Ústavního soudu ze dne 23. září 2008, sp. zn. 11/08; obdobně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2009, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009.

i dodržení tzv. *lege artis* postupu, jinými slovy to, **zda měl znalec všechny relevantní podklady a zda s přihlédnutím ke vstupním informacím použil určitou metodu, postup či údaj důvodně.**

Přesně na tuto otázku přitom, podle mého názoru, mířilo oznámení stěžovatele. Stěžovatel poukázal na to, že znalec při podání znaleckého posudku (a jeho 1. doplnění) vycházel pouze ze zdravotní dokumentace, v níž byly již pouze shrnuty výsledky jednotlivých vyšetření, včetně rentgenového (nepracoval přímo s rentgenovými či panoramatickými snímky). Ve zdravotnické dokumentaci byl přitom nejprve citován závěr rentgenologa, podle kterého se na snímku čelisti nejeví známky žádných traumatických změn, ošetřující lékař však vyhodnotil rentgenové snímky jinak a do zdravotnické dokumentace zaznamenal, že na nich vidí jemnou linii lomu. Podle tohoto odlišného vyhodnocení snímků pak ošetřující lékař nasadil poškozené léčbu (s hospitalizací a fixací čelisti). Znalec vyšel z tohoto postupu ošetřujícího lékaře a z něj vyvodil závažnost poranění a od něj se odvíjející délku léčení (závěry zásadní z hlediska posuzování závažnosti případného trestného činu). Stěžovatel na tento rozpor ve zdravotnické dokumentaci a znaleckém posudku v průběhu soudního líčení poukázal, znalec proto na pokyn rozhodující soudkyně dostal za úkol dodatečně vyhodnotit i rentgenové a panoramatické snímky a konzultovat věc se specialistou – rentgenologem. Konzultant potvrdil, že na snímcích nejsou známky zjevného traumatu. **Znalec proto ve 2. doplnění posudku přehodnotil svůj závěr s tím, že v případě pochybností či nejasností ve zdravotnické dokumentaci je ze soudně-lékařského hlediska rozhodující závěr rentgenologa.** Oproti původnímu znaleckému posudku tedy **uzavřel, že čelist byla bez známek traumatu**, tj. bez přítomnosti zjevné lomné linie.

Zjednoduším-li to, **předseda krajského soudu se v rámci dohledu měl zabývat tím, zda lze považovat za postup *lege artis*, když znalec při vypracování znaleckého posudku bez dalšího přihlédl pouze k postupu ošetřujícího lékaře, ač ve zdravotnické dokumentaci byl zachycen i odlišný závěr rentgenologa.**

Nemohu pak přisvědčit tomu, že v daném případě musel předseda krajského soudu vyčkat výsledku trestního řízení či případného dalšího znaleckého posuzování (např. v řízení předloženého oponentního či revizního znaleckého posudku). **Oznámení stěžovatele mířilo na postup znalce, který byl v řízení již skutkově uzavřený. Sám znalec přehodnotil své závěry vypracováním 2. doplnění posudku.** Pro předsedu krajského soudu mělo být významným signálem usnesení o nepřiznání znaleckého. V tomto případě nebyl předseda krajského soudu nucen nahrazovat roli revizního znaleckého zkoumání. Není pak ani pravda, že neměl žádné nástroje, kterých by mohl při řešení této otázky využít – i za účinnosti znaleckého zákona z roku 1967 měly orgány dohledu možnost využít konzultace tzv. poradních sborů.

Stěžovatel dále namítal, že předseda krajského soudu měl hned k 1. lednu 2021 předat spis ministerstvu. Předseda krajského soudu mi k tomu sdělil, že teprve dne 18. ledna 2021 obdržel od ministerstva metodický postup k převzetí tzv. živých spisů v návaznosti na přechodná ustanovení nového znaleckého zákona. Podle této metodiky začal postupně ministerstvu předávat jednotlivé spisy – spis stěžovatele předal usnesením ze dne 29. ledna 2021. Je zjevné, že přechod agendy nebyl připraven tak, aby k předání spisů mohlo dojít hned k 1. lednu 2021, ani nebyla ošetřena pravidla pro předávání urgentních věcí,

v nichž hrozilo uplynutí promlčecí doby. Rozumím tomu, že přijetí nového znaleckého zákona představovalo zcela zásadní změnu v oblasti dohledu nad znalci (předchozí zákon platil ve víceméně nezměněné podobě více než 50 let). Na objektivní odpovědnosti státu za průtahy vzniklé v důsledku přechodu agendy na ministerstvo to však nic nemění.

Nečinnost předsedy krajského soudu byla v případě stěžovatele zásadní s ohledem na běh promlčecí doby, protože oznámení směřovalo především na jednání znalce spojené s vypracováním znaleckého posudku. Znalecký posudek vypracoval znalec dne 12. února 2018, promlčecí doba tedy uplynula dne 12. února 2021.

Ministerstvo obdrželo spis až k 3. únoru 2021, navíc v nedoplněné podobě, kdy ani k doplnění předseda krajského soudu stěžovatele nevyzval. Nebylo již v reálných možnostech ministerstva promlčení případného přestupku ve vztahu ke znaleckému posudku zabránit. Ministerstvo však stále mělo povinnost na podání (oznámení) stěžovatele reagovat v zákonné lhůtě. Stěžovatel se třikrát (v dubnu, květnu a červnu 2021) dotázal ministerstva na stav vyřizování podání, ministerstvo zareagovalo teprve dne **2. července 2021, a to sdělením, vůči kterému mám také několik zásadních výhrad.**

Pouze na okraj, nerozumím tomu, proč ministerstvo stěžovateli sdělilo, že převzalo spis teprve dne 22. února 2021. Ač to na věci nic nemění, u osob, které se na veřejnou správu obrací, nebudí jistě dobrý dojem odpovědné veřejné správy, když správní orgány poskytují odlišné informace o objektivně ověřitelných časových údajích.

Zásadnější je však poměrně **zavádějící, nepřiléhavý a nepřesný obsah sdělení.** Ten ve svém důsledku vedl pouze k dalšímu zmatení stěžovatele. Nutno zdůraznit, že toto sdělení bylo vlastně první věcnou reakcí na podání, se kterým se stěžovatel na orgány dohledu obrátil již v říjnu 2020. Ministerstvo mělo v této situaci, podle mého názoru, v první řadě stěžovateli přesně a srozumitelně vysvětlit, že ve vztahu k jednání znalce s vypracováním znaleckého posudku (a jeho 1. doplnění) již uplynula promlčecí doba a že by se mohlo zabývat případně pouze tou částí podání, v níž stěžovatel směřuje proti 2. doplnění posudku (za předpokladu doložení nezbytných podkladů stěžovatelem).

Namísto toho ministerstvo stěžovateli obecnými a zcela nepřiléhavými formulacemi sdělilo, že jeho podání neobsahovalo žádná konkrétní tvrzení o pochybení znalce a nedokládalo skutečnosti, které by vzbuzovaly důvodné pochybnosti o jednání znalce v rozporu se zákonem, a přidalo obecný výklad o tom, že ministerstvo není obecným revizním orgánem a že dohled nad znalci vykonává tzv. *ex offo*.

Nesouhlasím s tím, že by podání (oznámení) stěžovatele neobsahovalo konkrétní tvrzení o pochybení znalce – stěžovatel naopak zcela konkrétně popsal, čeho se podle něj znalec dopustil. **Je pravda, že stěžovatel nepřiložil dokumenty, z nichž v podání (oznámení) citoval.** Z vyjádření, které mi ministerstvo v šetření poskytlo, je však zřejmé, že ministerstvu chybělo k tomu, aby oznámení bylo dostačující, právě jen doplnění znaleckého posudku a případně protokolů a usnesení soudu, které stěžovatel citoval. Domnívám se, že **v případě, kdy je podání natolik určité, jako tomu bylo v případě stěžovatele, mělo by ministerstvo zcela adresně a přiléhavě vyzvat stěžovatele k doplnění citovaných podkladů.** Opakovaně se setkávám s tím, že ministerstvo osobám, které se na ně obrátí se stížností na znalce, odpovídá obecným výkladem svých pravomocí a neurčitým konstatováním, že podání skutečně (kvalifikovaně) nedokládá pochybení znalce, čemuž právní laik bez bližšího vysvětlení nemůže porozumět. Za situace, kdy by

podání opravdu neobsahovalo žádná konkrétní uchopitelná tvrzení a vyjadřovalo skutečně jen subjektivní dojmy stěžovatele, bych takové obecné poučení přesto akceptoval. Čím však je podání konkrétnější, tím konkrétnější také, podle mého názoru, musí být sdělení orgánu dohledu, má-li být jeho postup v souladu s principem přesvědčivosti, efektivnosti a odpovědnosti.³⁶

Pro úplnost podotýkám, že jsem si vědom toho, že podle znaleckého zákona z roku 1967 neměli znalci povinnost evidovat jimi zpracované znalecké posudky a ministerstvo nemělo jednoduše možnost vyžádat si znalecký posudek přímo od znalce. Zcela také souhlasím s tím, že má-li stěžovatel potřebné podklady k dispozici (*a samo ministerstvo potvrdilo, že to z podání stěžovatele bylo zřejmé*), je v souladu se zásadou hospodárnosti, aby tyto podklady požadovalo od stěžovatele, a nikoliv, aby je vyžadovalo např. od jiných orgánů. Ministerstvo má však také povinnost jednat jako důsledný a odpovědný orgán dohledu, který se nevyhýbá posouzení věcí spadajících do jeho působnosti a kterému se jedná o skutečné, nikoliv pouze formální vyřešení věci. Jestliže je z podání ministerstvu zřejmé, že stěžovatel má k dispozici konkrétní potřebné podklady, musí být ministerstvo schopné stěžovatele včas a srozumitelně vyrozumět o nutnosti jejich předložení. To se v daném případě nestalo a podotýkám, že stěžovatel ministerstvu doplnil podklady až po komunikaci se mnou.

Za zcela nepřesné a zavádějící pak považuji závěrečné sdělení, že jednání spojené s vypracováním znaleckého posudku ze dne 12. února 2018 bylo již promlčeno. Bez dodání informace přílehavě reagující na to, že stěžovatel namítal (ač tento bod nijak nedoplnil a nerozvedl) i pochybení znalce ve vztahu ke 2. doplnění posudku, budila tato formulace jednoznačně dojem, že další doplnění oznámení je již bezpředmětné.

K vyřízení posléze doplněného oznámení stěžovatele jen ve stručnosti dodávám, že s odložením oznámení a jeho odůvodněním souhlasím. Jak jsem uvedl, zásadní význam z hlediska dohledu mělo oznámení v části, která mířila na postup znalce při vypracování znaleckého posudku. Ve vztahu k této části však dohled selhal.

C.2 K mojí působnosti v oblasti dohledu nad znalci

Ministerstvo se v průběhu šetření vyjádřilo v tom smyslu, že při prověřování materiálního způsobu vyřízení oznámení o podezření ze spáchání přestupku překračují svou působnost. Podle ministerstva neexistuje žádné veřejné subjektivní právo oznamovatele přestupku na zahájení přestupkového řízení ani na vyřízení jeho podnětu určitým způsobem. Jediné právo, které zákon oznamovateli přiznává, je podle ministerstva právo na vyrozumění o způsobu vyřízení jeho podnětu. Pokud jde o přestupkové řízení, to se vede ve veřejném zájmu, nikoliv v zájmu jednotlivců, kteří podle ministerstva v řadě případů zneužívají činnost ministerstva za účelem získání neoprávněné výhody či vylepšení svého postavení v osobních záležitostech. Jestliže se vyřízením podnětu nezasahuje do práv a oprávněných zájmů podatele podnětu, není zde podle ministerstva ani předpoklad pro ochranu podatele před jednáním úřadu.

36 Cit. výše v poznámkách pod čarou 20–23.

Tento náhled odboru insolvenčního a soudních znalců nesdílím a existující rozpor jsem se opakovaně³⁷ pokoušel se zástupci odboru vypořádat (i na jednání, které proběhlo v rámci tohoto šetření). **Otázka řádného výkladu pravomocí ochránce plynoucích z § 1 zákona o veřejném ochránci práv přesahuje případ stěžovatele a považuji ji za zásadní, proto jí budu věnovat samostatné šetření a projednám ji přímo s ministrem spravedlnosti.**

Na tomto místě jen ve stručnosti připomenu, že mým posláním, tak jak vyplývá z § 1 zákona o veřejném ochránci práv a jak jej vykládá důvodová zpráva, odborná literatura i judikatura,³⁸ je poskytovat ochranu širší než ochranu výhradně veřejných subjektivních práv. Mám být kontrolním orgánem veřejné správy svého druhu (odpovědným Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky), který chrání osoby před jednáním či nečinností veřejné správy v nejširším slova smyslu, nikoliv jen při porušení subjektivních veřejných práv či oprávněných zájmů dané osoby, jak znění § 1 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv zužuje ministerstvo. Jinými slovy, nemám plnit stejnou úlohu jako správní soudy (jen bez závaznosti vlastní soudním rozhodnutím).

Oznamovatel přestupku skutečně nemá veřejné subjektivní právo na zahájení přestupkového řízení a na „potrestání“ pachatele. Z toho však nelze dovozovat, že veřejná správa může s oznámením naložit „jakkoliv“. Oznamovatel přestupku se na veřejnou správu obrací s důvěrou, že veřejná správa bude postupovat podle příslušných právních předpisů a principů. Podatel podnětu nemá jen právo na *jakékoliv* vyrozumění o vyřízení podnětu, ale na to, **aby takové vyrozumění bylo včasné a nebudilo dojem svévole nebo nezákonné nečinnosti veřejné správy**. Veřejná správa má oproti tomu nikoliv možnost, ale povinnost prošetřit a případně potrestat jednání, které je zákonem označeno za nezákonné a deliktní. Veřejná správa si nemůže libovolně zvolit, zda se určitým přestupkem či správním deliktem zabývat bude, či nikoliv – tam, kde podnět svědčí o možném spáchání přestupku, má veřejná správa povinnost konat.³⁹ Chráněným zájmem je zde zájem veřejnosti na tom, aby přestupek, pokud se o přestupek jedná, byl potrestán. Mám-li jako ochránce chránit osoby před nesprávným postupem veřejné správy či její nečinností, musím mít možnost chránit je i v případech, kdy veřejná správa odmítne konat i tam, kde ze zákona konat má, tj. ponechá-li i případné přestupky bez řádného prošetření, projednání a případného potrestání. Jestliže veřejná správa vyhodnotí podání jako oznámení, které neodůvodňuje zahájení přestupkového řízení, může být takový postup zcela v pořádku. Veřejná správa však musí být schopna takový svůj postup přesvědčivě odůvodnit.

To, jaký je motiv podatele podnětu, musí být pro profesionální veřejnou správu vedlejší. Veřejnou správu má zajímat jen to, zda může, nebo nemůže být ohrožen či narušen chráněný veřejný zájem. Pokud by podáním podle § 42 správního řádu podatel sledoval

37 Viz např. sdělení ochránce ze dne 28. června 2021, sp. zn. 3715/2018/VOP, č. j. KVOP-27624/2021, sdělení ochránce ze dne 6. září 2021, sp. zn. 1065/2020/VOP a 1734/2020/VOP, č. j. KVOP-35281/2021. Viz také záznam z jednání ze dne 7. prosince 2021, autorizován Ministerstvem spravedlnosti, ze dne 25. ledna 2022.

38 Viz např. Chamráthová, A., Hlouch, L., Kliková, A., Svoboda, T.: Zákon o veřejném ochránci práv. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Viz důvodová zpráva k zákonu o veřejném ochránci práv. Viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. února 2008, sp. zn. 2 As 58/2007.

39 V souladu se zásadou zákonnosti a ofiціальity. Viz např. nález Ústavního soudu ze dne 30. října 2019, Pl. ÚS 7/19, a v něm citovaná další judikatura.

čistě jen soukromý zájem, stejně by ho tímto způsobem nedocílil. Veřejný zájem však veřejná správa nechrání sama pro sebe, chrání jej ve svém důsledku opět pro občany, kterým slouží.

Vztáhnu-li to na případ stěžovatele, na základě znaleckého posudku znalce bylo proti stěžovateli zahájeno trestní stíhání a následně byl obžalován. Pochopitelně se přímo v soudním řízení musí hájit sám i proti závěrům znaleckého posuzování. Jestliže však má za to, že znalec při vypracování znaleckého posudku porušil své povinnosti znalce, je zcela legitimní, že se obrátil na orgán dohledu. Od něj pak legitimně očekával nejen to, že mu na podnět orgán dohledu (zcela libovolně) odpoví (a připomínám, že ani to se v daném případě včas nestalo). **Oprávněně očekával, že mu veřejná správa včas a přesvědčivě sdělí, proč jeho podnět porušení povinností znalce nenasvědčuje, nebo přistoupí k zahájení přestupkového řízení.** V daném případě se včasného postupu orgánů dohledu stěžovatel nedočkal, obrátil se proto na mě, protože podle českého právního řádu žádný jiný (na ministerstvu nezávislý) kontrolní orgán ani využít nemohl.⁴⁰ Já pak nemohu, ani v případě zjištění pochybení, ministerstvu nařídit, aby postupovalo jinak. Mohu pouze úplností a přesvědčivostí svých zjištění nastavit ministerstvu zrcadlo, aby pokud se s mými závěry ztotožní, se pokusilo zjednat nápravu, ať již v daném konkrétním případě, nebo alespoň v budoucí praxi. Jsem přesvědčen, že tím zcela naplňuji poslání, které mi zákon o veřejném ochránci svěřil.

D. Informace o dalším postupu

Předseda Krajského soudu v Ostravě a Ministerstvo spravedlnosti pochybili tím, že řádně a včas nevyřídili podání stěžovatele.

Zprávu zasílám předsedovi krajského soudu a ministru spravedlnosti a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřili ke zjištěným pochybením. Přijetí opatření k nápravě ve vztahu ke konkrétnímu případu stěžovatele nežádám, protože Ministerstvo spravedlnosti již oznámení usnesením odložilo. Předseda krajského soudu v dané agendě již nemá věcnou působnost. Ministra spravedlnosti však alespoň žádám, aby mě informoval o přijatých opatřeních k nápravě s dopadem do budoucí praxe ministerstva při vyřizování podnětů podle § 42 správního řádu.

Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

Brno 14. února 2022

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

40 Viz např. Večeřová, S.: Vyřizování podnětu k zahájení správního řízení z moci úřední, in: Jurisprudence, č. 2/2021, s. 28.